

2. Celoškolní projekt 2023

Demokracie 2.0

Cíle, Komunální volby, Pravomoci komunálního politika, Nástroje státní správy, Hlídač státu, Katastr nemovitostí, Příklad použití, Platy úředníků, Příklad použití, Živnostenský rejstřík, Příklad použití, Shrnutí, Závěr, Reference

Cíle

Cílem tohoto projektu pro mě je zmapovat oblast komunálních voleb a komunální politiky jako celku a přijít se způsobem jejich modernizace jako například přehledné volby po internetu nebo nahlížení do veřejně přístupných úředních dokumentů on-line. Zároveň s tím bych rád zmapoval on-line nástroje státní správy a zjistil jejich silnější a slabší stránky, případně jak by se daly vylepšit.

Komunální volby

Komunální volby se konají jednou za čtyři roky na úrovni obce nebo městské části; každá volební oblast se nazývá okrsek. Volí se zastupitelé jednotlivých okrsků, přičemž počet volených zastupitelů je určen velikostí populace obce či města: v okrsku do 500 obyvatel je voleno 5 až 15 zastupitelů, v okrsku s 501 až 3 000 obyvateli je voleno 7 až 15 zastupitelů, a tak dále: 3 001 až 10 000 obyvatel – 11 až 25 zastupitelů, 10 001 až 50 000 obyvatel – 15 až 35 zastupitelů, 50 001 až 150 000 obyvatel – 25 až 45 zastupitelů, a největší okrsky nad 150 000 obyvatel volí 35 až 55 zastupitelů. Kategorie sama pro sebe je Praha, v níž se volí 55 až 70 zastupitelů. Toto řazení ustavuje nerovné podmínky pro jednotlivé obce/města, jelikož u malých obcí je poměrově o mnoho lidí na zastupitele méně. V malých obcích je v krajním případě možné i to, že na jednoho zastupitele vyjde jeden obyvatel. Naproti tomu v Praze na jednoho zastupitele připadá 17800 až 22500 obyvatel. (Wikipedia, volby do zastupitelstev, 2023)

Volební strana může na kandidátní listině uvést nejvýše tolik kandidátů, kolik činí počet členů volených do příslušného zastupitelstva obce. Jsou-li pro volby do zastupitelstva obce vytvořeny volební obvody, může volební strana na kandidátní listině pro každý volební obvod uvést nejvýše tolik kandidátů, kolik členů tohoto zastupitelstva má být v tomto volebním obvodu voleno. V obcích, kde se má volit 7 a méně členů zastupitelstva obce, volební strana může na kandidátní listině uvést nejvýše tolik kandidátů, kolik činí počet členů volených do příslušného zastupitelstva obce zvýšený o jednu třetinu a zaokrouhlený na celé číslo dolů, tj. kde se volí 5 členů zastupitelstva, může každá strana uvést až 6 kandidátů, kde se volí 6 členů, může uvést až 8 kandidátů, kde se volí 7 členů, může uvést až 9 kandidátů a kde se volí 8 členů, může uvést pouze 8 kandidátů. (Wikipedia, Volby do zastupitelstev obcí, 2023)

Existují dvě možnosti, jak a koho volit. Jedna z nich je standardní volba celé strany a druhá je volení jednotlivých kandidátů napříč stranami. Tyto dva způsoby se dají spojit a to tak, že volič zvolí několik kandidátů z jedné strany, potažmo koalice. Spodním limitem pro vstup do zastupitelstva je pro stranu 5% hlasů. Ve větších městech se volí většinou podle programu stran a většinou se koalice tvoří podobně jako na celostátní úrovni (jako současný příklad slouží Praha, kde ODS nevstoupí do koalice s ANO nebo SPD stejně jako v poslanecké sněmovně). Naproti tomu v menších městech nebo obcích se občané ve volbách rozhodují spíše na osobní úrovni a do koalice se mohou dostat i ve sněmovně zapřísáhlí rivalové jako například ODS a SPD v Holešově na západu Čech.

Pravomoci občana a obecního zastupitelstva

Obecní zastupitelstvo má právo rozhodovat o většině věcí v dané obci/městské části. Mezi to patří správa veřejných peněz a rozhodování o tom kam půjdou, vyhlašování veřejných zakázek nebo rozhodování o využití veřejného prostoru: Při správě veřejných peněz má občan právo nahlížet do rozpočtu nebo do jiných usnesení a listin. Občan také má právo se vyjadřovat na schůzích zastupitelstva a zakládat občanská sdružení, případně iniciovat místní referendum a hlasovat v něm.

Moje návrhy pro modernizaci komunální politiky

S ohledem na komplexnost komunálních voleb a kritérií pro počty kandidátů by podle mého názoru bylo poněkud předčasné zavést plně digitalizované komunální úrovni, ale u některých osob, například u trvale postižených, by digitalizace volebního procesu mohla být přínosem. To stejné platí i pro případná referenda. Dále bych zpřehlednil všechny dokumenty a listiny, do kterých má občan právo nahlížet a vytvořil webovou stránku sloužící jako “rozcestí linků” právě pro takovéto dokumenty. V této stránce by se nejprve zadal daný volební okrsek, obec, případně městská čtvrť a poté by to člověku ukázalo buď přímo linky na dané dokumenty, nebo v ideálním případě link na řečené dokumenty i jejich přepis či shrnutí v běžné češtině místo nepřehledného právního jazyka.

Nástroje státní správy

Hlídač státu

Hlídač státu je internetová platforma, která monitoruje hospodaření státu s penězi, informacemi a veřejně ukazuje veškeré dění ve vládě a poslanecké sněmovně. Původně vznikl Hlídač smluv, který měl za úkol monitorovat smlouvy a zakázky zadávané státem a zachovat co nejvyšší míru transparency v tomto odvětví. Po něm vznikl Hlídač EET, který monitoroval aktivitu a dostupnost systémů klíčových pro funkci elektronické evidence tržeb. (Po zrušení EET se Hlídač EET změnil na Hlídače státních webů; dělá víceméně to samé, jen místo systémů nezbytných pro EET kontroluje aktivitu a odezvu všech státních webů).

Katastr nemovitostí

Online databáze umožňuje získávat vybrané údaje o parcelách, stavbách, bytových a nebytových jednotkách. Zjistíte zde například informace o stavu řízení pro účely zápisu vlastnických a jiných práv k nemovitostem. To znamená, že pokud někdo prodává nebo daruje (převádí vlastnictví) dům jiné osobě, dozvíte se, v jaké fázi se tento proces právě nachází. Najdete také informace o tom, zda pozemek, který plánujete koupit, není takzvaně zatížen jiným než vlastnickým právem. Může se totiž stát, že má váš budoucí soused právo honit dobytek přes vaši budoucí zahrádku. Protože je tato informace veřejně dostupná, nemusí vám ji nikdo při prodeji sdělovat. (Občankáři-Demokracie v mobilu, 2023)

Příklad použití

Rozhodl jsem se v katastru nemovitostí vyhledat svou chatu, protože se jedná o nemovitost, u které si mohu ověřit, zda katastr zadává správné informace. O této stavbě mi stránka zobrazila mnoho informací. Všechny, které jsem byl schopen ověřit byly správné; Nemovitost je vlastněna mými rodiči, jedná se o objekt k bydlení, nejsou evidovány žádná omezení vlastnického práva, katastrální mapa odpovídá, jedná se o druh pozemku zastavěná plocha a nádvoří a údaje o rozměrech nemovitosti též odpovídají.

Platy úředníků

V internetové databázi naleznete také platy státních úředníků. Pojmem státní úředníci zde myslíme zaměstnance Kanceláře prezidenta republiky, ministerstev, nejvyšších justičních orgánů (např. Nejvyšší soud, Ústavní soud, Nejvyšší státní zastupitelství) a dalších státem zřízených institucí (například Česká národní banka). Protože se tento portál věnuje pouze celostátním úřadům/institucím, neuvádějí se zde platy úředníků obecních a krajských úřadů, obecní policie apod. Portál vznikl jako soukromá iniciativa a ke zjištění odměn jednotlivých úředníků nebo politiků využívá žádosti podle zákona o svobodném přístupu k informacím. Na webu je též vidět, které instituce odmítly odměny svých představitelů zveřejnit. (Občankáři-Demokracie v mobilu, 2023)

Příklad použití

Tuto webovou stránku jsem se rozhodl otestovat tím, že se podívám na platy vlády, konkrétně některého z ministerstev. Zjistil jsem ovšem, že pouze zhruba polovina ministerstev zaslala kompletní data o platech svých úředníků. Na základě těchto informací jsem se rozhodl zjistit, kdy naposledy například ministerstvo průmyslu a obchodu zaslalo kompletní informace. Zjistil jsem, že ministerstvo průmyslu a obchodu nikdy nezaslalo údaje o platech a že stránka má k dispozici pouze plat ministra, a nikoliv běžných úředníků. Ze zjištěných informací vyplývá, že ani plat ministra nebyl zaslán, ale že si stránka jeho plat vypočítala ze souvisejícího zákona.

Jako fungující příklad, kde daný orgán státní správy zaslal informace slouží mimo jiné Nejvyšší soud ČR. Zde jsem zjistil, že předseda nejvyššího soudu, v tuto chvíli Petr Angyalossy dostává

ročně plat 3 024 412 Kč s možnými odměnami, případně náhradami ve výšce 618 000 Kč a jistými nepeněžními výhodami: užívání služebního vozidla i s řidičem a možnost ubytování se v budově nejvyššího soudu.

Živnostenský rejstřík

V živnostenském rejstříku jsou údaje o podnikajících fyzických a právnických osobách, které vlastní nebo vlastnily živnostenské oprávnění. Jsou zde údaje nejen o tuzemských osobách, ale také o zahraničních osobách podnikajících na území ČR. V rejstříku jsou veřejně dohledatelné údaje o jednotlivých subjektech (živnostnících), zejména jméno, příjmení resp. název, datum narození, identifikační číslo osoby, adresa sídla a dále také údaje o jednotlivých živnostenských oprávněních (předmět podnikání, datum vzniku oprávnění, sídlo provozovny, překážky provozování živnosti). (Občankáři-Demokracie v mobilu, 2023)

Příklad použití

Pro ozkoušení této stránky jsem se rozhodl vyhledat, jaké živnosti má zaregistrované expremiér Andrej Babiš. Zjistil jsem, že pan poslanec má zaregistrovaných celkem 12 živností, které všechny již jsou označeny za neplatné. Mezi svými bývalými živnostmi má mimo jiné i notoricky známé vlastnictví holdingu Agrofert nebo Kosteckých uzenin, které zmíněný holding Agrofert odkoupil.

Shrnutí

Tato dvě témata, komunální volby a on-line nástroje státní správy, by se dala velmi efektivně zkombinovat při vytvoření webové stránky sloužící k zjištění a přehlednému zobrazení všech veřejně dostupných informací o různých politicích, jako třeba má-li zaregistrované nějaké živnosti či kolik nemovitostí vlastní. Z takovýchto informací by se dala vytvořit přehledná webová stránka, na které by si každý mohl jakéhokoliv politika takzvaně “proklepnout”. V této stránce by byl profil každého politika a jakési rychlé shrnutí toho co vlastní etc. a poté při rozkliknutí by se člověku zobrazily všechny dostupné informace a linky k nim, což by z této stránky prakticky udělalo další “rozcestí” linků, stejně jako v případě mého návrhu na modernizaci komunálních voleb (viz. Moje návrhy pro modernizaci komunální politiky). K účelu vytváření či spíše aktualizování této stránky by se časem dala začít využívat umělá inteligence, což by mohlo vést k zefektivnění vytváření této stránky.

Závěr

Ze zadaných cílů se mi podařilo téměř vše: Podařilo se mi zmapovat komunální volby a komunální politiku a navrhnout podle mě přijatelnou verzi a úroveň její digitalizace a podařilo se mi zmapovat on-line nástroje státní správy. Nad původní plán jsem vytvořil návrh na

využívání on-line nástrojů státní správy za účelem zpřehlednění komunální politiky. Jediné, co se mi nepodařilo je zjištění silnějších a slabších stránek těchto nástrojů, a to z důvodu nedostatku času a nedostatku mé odbornosti. Celkově se mi tento projekt podařil zpracovat o trochu lépe, než jaká byla má realistická očekávání.

Reference

VODIČKOVÁ, Tereza, [b.r.]. *Demokracie v mobilu, Anotace / Občankáři* [online] [vid. 2023-02-12]. Dostupné z:

[https://www.obcankari.cz/user/login?destination=system/files/prilohy/1. demokracie v mobilu - anotace.pdf](https://www.obcankari.cz/user/login?destination=system/files/prilohy/1.%20demokracie%20v%20mobilu%20-%20anotace.pdf)

VODIČKOVÁ, Tereza, [b.r.]. *Demokracie v mobilu, Pro učitele / Občankáři* [online] [vid. 2023-02-12]. Dostupné z:

[https://www.obcankari.cz/user/login?destination=system/files/prilohy/2. demokracie v mobilu - pro ucitele .pdf](https://www.obcankari.cz/user/login?destination=system/files/prilohy/2.%20demokracie%20v%20mobilu%20-%20pro%20ucitele.pdf)

BLÁHA, Michal, [b.r.]. Hlídač smluv - Hlídač státu. *Hlídač Státu* [online] [vid. 2023a-02-10].

Dostupné z: <https://www.hlidacstatu.cz/smlouvy>

Informace o pozemku / Katastr nemovitostí [online] [vid. 2023-02-12]. Dostupné z:

<https://nahlizenidokn.cuzk.cz/VyberBudovu/Stavba/InformaceO>

BLÁHA, Michal, [b.r.]. O Hlídači státu. *Hlídač státu* [online]. [vid. 2023-02-10]. Dostupné z:

<https://texty.hlidacstatu.cz/o-serveru/>

Platy úředníků [online] [vid. 2023-02-18]. Dostupné z: <https://platyuredniku.cz/nejvyssi-organy-justice/nejvyssi-soud-cr/predseda-predsedyne-nejvyssiho-soudu>

Platy úředníků [online] [vid. 2023-02-18]. Dostupné z: <https://platyuredniku.cz/vlada-a-ministerstva/ministerstvo-prumyslu-a-obchodu>

Politické kluby (Portál hlavního města Prahy) [online] [vid. 2023-02-10]. Dostupné z:

https://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/primator_a_volene_organy/zastupitelstvo/politicke_kluby/index.html

HOLUBEC, Ondřej, 2022. *V Holešově stvořili třaskavou koalici, usednou v ní rivalové ODS a SPD.* *iDNES.cz* [online] [vid. 2023-02-10]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/volby/zlin/holesov-koalice-ods-spd-rivalove-spojenci-opozice-karhan.A221021_688862_zlin-zpravy_ppr

Volby do zastupitelstev obcí v Česku [online]. [vid. 2023-02-10]. Dostupné z: [https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Volby do zastupitelstev obc%C3%AD v %C4%8Cesku&oldid=22300740](https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Volby_do_zastupitelstev_obc%C3%AD_v_%C4%8Cesku&oldid=22300740)

ŠARADÍN, Pavel – HAVLÍČEK, Ondřej – ZÁBRANSKÝ, Richard. [2012]. *Základní informace ke komunální politice*. [online] [vid. 2023-02-10]. Dostupné z: http://agorace.cz/wp-content/uploads/2019/07/komunalni-politika-2012_NAHLED-04.pdf

Zastupitelstvo obce [online]. [vid. 2023-02-10]. Dostupné z: [https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Zastupitelstvo obce&oldid=20474964](https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Zastupitelstvo_obce&oldid=20474964)

SLÍŽEK, David, [b.r.]. *Z Hlídače EET je Hlídač státních webů, nově sleduje i fungování dalších serverů státu*. *Lupa.cz* [online] [vid. 2023-02-10]. Dostupné z: <https://www.lupa.cz/aktuality/z-hlidace-eet-je-hlidac-statnich-webu-nove-sleduje-i-fungovani-dalsich-serveru-statu/>

Živnostenský rejstřík - Vyhledání podnikatelského subjektu [online] [vid. 2023-02-20]. Dostupné z: https://www.rzp.cz/cgi-bin/aps_cacheWEB.sh?VSS_SERV=ZVWSBJFND

Živnostenský rejstřík - Vyhledání podnikatelského subjektu [online] [vid. 2023-02-20]. Dostupné z: https://www.rzp.cz/cgi-bin/aps_cacheWEB.sh?VSS_SERV=ZVWSBJFND